

Katalog doporučení

pro předškolní vzdělávání
pro statutární město
Plzeň

Katalog doporučení

pro předškolní vzdělávání
pro statutární město Plzeň

Obsah

Úvod	7
Předmluva	8
Výchozí stav	10
Popis plánování	14
Karty potřeb a opatření	20
Systémová komunikace	21
Sběr dat	24
Spolupráce s rodiči a dětmi	31
Dodatečné vzdělávací příležitosti	41
Fundraising a projektové poradenství	47

Autoři: Miroslav Gažák, Michaela Vizinová

Spolupracovali: Veronika Kamenická, Martin Kovalčík, Romana Tučková-Hahnová

Foto: archiv Společnost Tady a Teď (Předškolní klub, Plzeň)

Grafická úprava: Jiří Novák

Úvod

Kvalita vzdělávání, jeho prostupnost, efektivita a úspěšnost je v obecném zájmu jakékoli demokratické společnosti. Uplatňování strategie vzdělávací politiky je pak plošně v rukou státem zřizovaných institucí, ale také v rukou mnoha dalších subjektů z řad lokálních politik a místních samospráv (zástupci místních institucí a organizací státního i neziskového sektoru, školská zařízení, politická reprezentace, odborná veřejnost).

Projekt „Pojďte do školky!“, jehož nositelem je organizace Člověk v tísni, o.p.s. společně v partnerství s dalšími neziskovými organizacemi po celé České republice, primárně řeší oblast předškolního vzdělávání. Nedostatečná či úplně chybějící předškolní příprava může ve svých důsledcích vést k fatálnímu neúspěchu a vyloučení z hlavního vzdělávacího proudu, předčasnému ukončení vzdělávací kariéry, nezaměstnanosti a v neposlední řadě i k závislosti na sociálních dávkách a dalších podpůrných opatřeních. Společné cíle všech zúčastněných subjektů jsou definovány v několika klíčových oblastech, jež se zaměřují na iniciaci změn místních samospráv, na odborné vzdělávání pracovníků působících v oblasti předškolního vzdělávání a na zajištění fungování konkrétních předškolních zařízení, která podporují cílovou skupinu prostřednictvím přímé práce, pomocí které se snaží zvýšit jejich šance na školní úspěch. Klíčovým pojítkem všech těchto aktivit je pak myšlenka inkluzivního vzdělávání.

SPOLEČNOST TADY A TEĎ se po dobu realizace projektu podílela na většině klíčových aktivit projektu. Aktivně oslovovala a svolávala subjekty zainteresované v oblasti předškolního vzdělávání (zástupci OŠMT, OSPOD, MŠ A ZŠ, NNO, politická reprezentace, zástupci akademické obce a odborné veřejnosti), s cílem identifikovat a podpořit zavedení takových opatření, která se jeví důležitá v kontextu podpory dětí ohrožených budoucím školním neúspěchem a jejich vřazení do hlavního vzdělávacího proudu v rámci předškolního vzdělávání. Výstupem setkávání u „Kulatých stolů“ jsou pak konkrétní karty potřeb, ve kterých jsou shrnuta jednotlivá doporučení a opatření týkající se této problematiky.

Lokální plán ve své podstatě popisuje aktuální situaci v Plzni týkající se fungování systému předškolního vzdělávání ve všech jeho aspektech. Plán nadále zahrnuje oblast plánování s navrženými doporučeními v dané oblasti korespondující s myšlenkou inkluzivního vzdělávání.

Předmluva

V počátku 90. let jsem se na mezinárodním workshopu setkala s vedoucím tanečního souboru Amici z Londýna. V tomto souboru spolu tvoří „normální“, ale i fyzicky i mentálně handicapovaní tanečníci. Do té doby jsem se s problematikou lidí zdravotně či mentálně znevýhodněných setkala jen minimálně. Bylo mi pochopitelně jasné, že se takovým lidem má pomáhat a stát jim má poskytnout nějakou péči atd. Ale že by zapojení těchto lidí do života společnosti mohlo vypadat zcela jinak, to jsem si tehdy nedokázala příliš představit.

Během semináře jsem na vlastní kůži zažila, že tento můj sice lidumilný, ale vlastně asymetrický koncept není úplný. S „jinými“ lidmi vznikají situace, které je třeba nově řešit, jsme stavěni před otázky, které by nás nenapadly. A to je velmi reciproční! Jedním z mnoha příkladů – velmi materiálním – jsou různé pomůcky pro rehabilitaci tělesně postižených, které jsou dnes využívány mnohem šířeji. Nebo zajištění bezbariérovosti – jak je to příjemné pro maminky s kočárky! O duchovním potenciálu a přínosu mnohých konkrétních osobností není třeba se rozepisovat. S určitým uspokojením můžeme konstatovat, že celkově se náš přístup k jakkoli handicapovaným proměňuje a vyvíjí.

Projekt „Pojďte do školky!“ se zaměřuje na děti sociálně znevýhodněné. Musím sama za sebe přiznat, že ačkoli nějaké skutečnosti znám, řešením této problematiky jsem se dosud nijak hlouběji nezabývala. Víím tedy například to, jak je předškolní období významné pro základy téměř všech dovedností a znalostí. Dále víím o teorii omezeného a rozvíjeného jazykového kódu, díky které můžeme více pochopit příčiny školní neúspěšnosti některých dětí.

Organizace Člověk v tísni, o.p.s., řešitel projektu „Pojďte do školky!“, má již dlouholeté zkušenosti s terénní prací, s poradenstvím v sociální oblasti. Přínos projektu můžeme chápat tak, že přispívá k řešení problémových oblastí života naší společnosti. Kvalitní vzdělání zpřístupněné všem dětem řeší řadu věcí – od uplatnění na trhu práce po míru výskytu sociálně patologických jevů. Cíle projektu jsou srozumitelné – již v předškolním věku uvést do vzdělávacího systému děti sociálně znevýhodněné, které zatím z různých důvodů mateřskou školu nenavštěvují a kterým by pobyt v MŠ mohl pomoci při vstupu do základní školy.

Aktivita projektu, především „kulaté stoly“, dále i „adaptační dny“ v mateřské škole, vstoupily do zaběhnutého řádu věcí a snad určitý okruh lidí přiměly jinak uvažovat, v lepším případě jednat. Určitě je tomu tak u nás na pedagogické fakultě, kde můžeme ovlivnit profesní přípravu budoucích učitelů. Dovoluji uvést krátkou citaci studentky, která se v tomto akademickém roce v rámci praxe zapojila do činnosti Předškolního klubu pod záštitou SPOLEČNOSTI TADY A TEĎ, o.p.s.: *„Čekala jsem, že provoz předškolního klubu nebude fungovat stejně jako v běžné mateřské škole a také, že mezi dětmi ze sociálně*

znevýhodněného prostředí a dětmi v MŠ budou rozdíly, ale že rozdíly budou tak veliké mě do té doby ani nenapadlo.“ (z bakalářské práce S. Tymlové, 2015). Je tedy dobře, že chceme téma sociálního znevýhodnění posílit v obsahu studia na akademické půdě, v oblasti studentských praxí i v bakalářských pracích.

Optimisticky doufám, že i další účastníci pravidelných setkání v rámci „kulatých stolů“ byli inspirováni k nějakým změnám, a že náš přístup i k sociálnímu znevýhodnění se bude proměňovat a vyvíjet.

Mgr. Pavla Sovová, Ph.D.
(garantka oboru učitelství pro MŠ, FPE ZČU v Plzni)

Výchozí stav

Plzeň je čtvrté největší město v České republice a je zároveň i metropolí Plzeňského kraje. Rozkládá se na ploše 125 km², má zhruba 167 000 obyvatel a je rozdělena do deseti městských obvodů. Plzeň je silné průmyslové, obchodní, kulturní a správní centrum. Na pestrost města má vliv přítomnost široké sítě středních odborných škol, gymnázií, uměleckých středních škol a pak také přítomnost mnoha fakult Západočeské univerzity a fakulty lékařské Univerzity Karlovy.

Městské obvody jsou spravovány úřady městských obvodů (ÚMO). Oblast školství je řízena centrálně z Magistrátu města Plzně skrze odbor školství, mládeže a tělovýchovy (OŠMT). Jednotlivé obvody už samostatný OŠMT nemají, ale vždy je na úřadě přítomen někdo, kdo se o provoz školních budov v rámci obvodu stará. V rámci řízení školského segmentu probíhají třikrát ročně porady ředitelů základních škol a dvakrát do roka porady ředitelů škol mateřských. Mimořádně, v reakci na aktuální situaci a potřeby, mohou být svolávány porady nad rámec tohoto uspořádání.

Školský odbor nemá nastavené a zavedené mechanismy spolupráce s Odborem sociálně právní ochrany dětí (OSPOD). Ke spolupráci samozřejmě dochází a je-li potřeba, jednotliví pracovníci si vycházejí vstříc, nejedná se však o koncepci – záleží na dobré vůli jednotlivců z obou úřadů.

V současné době nemá město Plzeň vytvořený strategický plán, který by se zabýval vzděláváním. Tudíž v něm nemůže být zahrnuta strategie vzdělávání v MŠ ani strategie inkluze dětí ze sociálně vyloučeného prostředí (děti z rodin na hranici chudoby, často etnicky stigmatizované).

Sociální vyloučení v Plzni

Ještě donedávna bylo v Plzni hned několik míst, která vykazovala řadu faktorů sociálně vyloučené lokality (prostorová segregace obyvatel, symbolické vyloučení, ekonomické vyloučení atd.). Tyto lokality byly postupně uzavřeny z důvodů ekonomických, strategických či z důvodu havarijního stavu budov. Obyvatelé těchto enkláv byli zcela nekonceptně rozstěhováni buď do jiných lokalit, nebo do jiných bytů ve vlastnictví města.

V současné době v Plzni existuje pouze jedna sociálně vyloučená lokalita (v majetku města Plzně) – tzv. Plac, který se nachází poblíž autobusového nádraží v centru města.

V současné době v Plzni existuje pouze jedna sociálně vyloučená lokalita (v majetku města Plzně) – tzv. Plac, který se nachází poblíž autobusového nádraží v centru města. Jde o lokalitu, která je tvořena několika vchody s vnitroblokem. Uvnitř lokality má SPOLEČNOST TADY A TEĎ, o. p. s. (dále TAT) k dispozici nebytové prostory, které téměř denně využívá ke svým programům a současně prostory poskytuje dalším NNO k poskytování sociálních služeb. Lokalita je prostorově uzavřena, ačkoli je možné si skrze ni výrazně zkrátit cestu v centru města. Lidé z většinové populace málokdy této možnosti využijí, lokalita si žije vlastním životem. Počet sociokulturně vyloučených obyvatel Placu odhadujeme na cca 160. Na Plac docházejí i další lidé z širšího centra – většinou zde navštěvují své příbuzné, kteří zde žijí. Problémy v lokalitě jsou typické: vysoká nezaměstnanost, zadluženost, nízká vzdělanostní úroveň i vzdělanostní aspirace, nekvalitní bydlení, užívání návykových látek atd.

Významná část lidí žijících na okraji společnosti (u jejichž dětí hrozí riziko školního neúspěchu), kteří v minulosti bydleli v městských bytech, skončila (zejména kvůli špatné finanční situaci) na ubytovnách, kterých je v Plzni stále víc. Ubytovny se nachází po celé Plzni, nejčastěji však na okraji města nebo v jeho odlehlých částech.

Kapacita mateřských škol v Plzni

S dostupností předškolního vzdělávání se v Plzni situace lepší. V průběhu školního roku 2013/2014 bylo v Plzni 51 mateřských škol – 5 soukromých a 46 státních (z toho 40 samostatných a 6 jako součást ZŠ). Kapacita školek zřizovaných městem byla celkem 5.103 míst, počet tříd v jednotlivých školkách se pohyboval od 2 do 10. V současné době (pro školní rok 2014/2015) se počet míst podařilo navýšit na 5 320. Bylo postaveno několik nových budov – jedna v Černicích jako odloučené pracoviště Tyršovy ZŠ a MŠ, dvě jako nové pavilony 54. MŠ na Doubravce a jedna na Slovanech jako náhrada za nevyhovující prostory 80. MŠ. Navíc bylo otevřeno několik přípravných tříd při některých základních školách.

Ještě ve školním roce 2013/2014 se nepodařilo uspokojit všechny zájemce o umístění dítěte do MŠ, neboť kapacita školek nebyla připravena na počet dětí populačně silných ročníků. Od roku 2010 však počet nově narozených dětí začal klesat a tento trend se v Plzni potvrdil i v letošním školním roce 2014/2015. Ze statistik školského odboru vyplynulo, že k 30. 9. byla celková kapacita MŠ 5.320 a využitých míst 5.292. Tzn., že zůstalo ještě 28 „volných“ míst. Přesto je v informativní zprávě OŠMT uvedeno, že i tak nebylo uspokojeno 316 žadatelů o umístění dítěte do MŠ. To je zřejmě tím, že se některé MŠ potýkají s vyšší poptávkou než jiné. Další věcí je, že ne všichni rodiče dětí ve věku předškolního vzdělávání děti do mateřských škol vůbec přihlašují. Jedná se především o děti ze sociokulturně znevýhodněných rodin.

Předškolní vzdělávání dětí ze sociálně znevýhodněných rodin

I v lokalitách, kde je soustředěn větší počet sociálně znevýhodněných rodin, bývá ve školekách dětí z těchto rodin málo. A to i přes to, že zde odpadá významná překážka dopravování dětí do MŠ. Pokud nějaké děti přeci jen nastoupí, nevydrží s docházkou dlouho. Jejich docházka je buďto velmi nepravidelná, nebo po čase skončí, protože v rodině chybí finance. Někteří rodiče ze sociálně vyloučeného prostředí však pro své děti využívají alespoň alternativní možnost předškolního vzdělávání, kterou v Plzni zajišťují v omezené míře tři subjekty (TAT, o. s. Ponton a plzeňská pobočka Naděje, o. s.).

Tyto subjekty realizují tzv. předškolní kluby (dále PK), které se snaží podchytit děti, které z nejrůznějších důvodů nenavštěvují žádné předškolní zařízení (MŠ, přípravný ročník, jiný PK). Cílem jejich práce s dětmi a jejich rodiči je připravit budoucí žáky na co nejhladší vstup do základní školy, případně na přechod do běžné MŠ.

Od roku 2010 počet narozených dětí začal klesat, což se potvrdilo i ve školním roce 2014/15. Z údajů školského odboru vyplývá, že k 30. 9. byla celková kapacita MŠ 5 320 míst. Využitých bylo 5 292.

Jednotlivé kluby se od sebe odlišují kapacitou (7–19 dětí) i provozní dobou (4–5 dní v týdnu po 3–7,5 hodiny denně). PK s kratší provozní dobou nezajišťují obědy a jsou tedy zcela bezplatné, PK PONTON, o. s. s celodenním provozem pak dětem obědy za příznivou cenu zajišťuje. Tento klub se také svým fungováním nejvíce blíží režimu běžné MŠ. Subjekty realizující PK také začaly spolupracovat s několika plzeňskými MŠ a navštěvovat je s dětmi v rámci tzv. adaptačních dnů. Dále nabízejí i služby nad rámec služeb klasických školek (individuální práce s rodinou přímo v lokalitě, nabídka dalších doplňkových služeb). Postupem času se ukazuje, že rodiče vlivem individuálního přístupu, osobního kontaktu a ochotě pracovníků PK docházet v případě potřeby do rodin, získávají k nabízené službě důvěru a zvykají si na pravidelnou docházku dětí více dbát. Začínají se také o práci a výsledky dětí v předškolním klubu více zajímat a následně se začínají zapojovat

do procesu jejich výchovy a vzdělávání. Přes uvedené úspěchy se jen zřídka daří dostávat děti z předškolního klubu do běžných MŠ. (Důvodů je více – někdy kapacita MŠ, jejich vzdálenost od bydliště rodiny dítěte a v neposlední řadě finance).

Příjem dětí do MŠ v Plzni

Příjem dětí do plzeňských mateřských škol probíhá na základě kritérií vydaných magistrátem v zájmu předcházení diskriminace dětí. Magistrát je vydal na doporučení ombudsmana a plzeňské MŠ je víceméně přijaly za své – s drobnými odchylkami (některá MŠ nadále přihlíží k zaměstnanosti rodičů atp.). V tomto ohledu došlo oproti minulosti k posunu směrem ke sjednocení strategií – dříve byla magistrátem kritéria vydána také, ale mnoho MŠ mělo kritéria vlastní, vzájemně odlišná.

Prioritou pro přijetí je vždy trvalý pobyt dítěte (u občanů EU nebo cizinců z třetích zemí místo pobytu na území obce, občané třetích zemí dokládají též oprávnění k pobytu na území ČR ve smyslu § 20 odst. 2 písm. d) školského zákona) nebo místo pobytu v MO (prokázat lze např. nájemní smlouvou).

Kritéria, která jsou brána v úvahu při přijímání do MŠ:

- předškoláci s trvalým pobytem v rámci MO
- předškoláci s trvalým pobytem mimo MO
- věk dítěte (bude brán zřetel na věk dětí v pořadí od nejstaršího)
- MŠ navštěvuje sourozenec dítěte (bude ji navštěvovat i po 1. 9. 2013)
- zájem o celodenní docházku
- individuální situace dítěte (nepříznivá sociální situace, dítě samoživitelky apod.)

Popis plánování

Jak je již zmíněno v předchozím bodě, Plzeň je velké město s širokou nabídkou vzdělávacích institucí. Také je zde hodně subjektů, které se starají o vzdělávání či o záležitosti spadající do oblasti sociální práce (ať už se jedná o subjekty pod Magistrátem města Plzně, jako jsou OSPOD a OŠMT či o lokální NNO). Přesto se stále opakuje situace, kdy část dětí sítím podpory vzdělávání a sociální pomoci propadne a je odsouzena ke školnímu neúspěchu, kterému by přitom bylo možné předejít. Vznikla tedy potřeba, aby se zainteresované subjekty setkávaly a přišly na způsob, jak školnímu neúspěchu dětí předcházet systémově. Proto byla neziskovou organizací SPOLEČNOST TADY A TEĎ, o. p. s. vytvořena pracovní skupina, již se v průběhu projektu účastnili zástupci města (politická reprezentace, Odbor školství, mládeže a tělovýchovy, Odbor státní sociální péče – OSPOD), vzdělávacích institucí (MŠ, ZŠ, FPE) a lokálních NNO (SPOLEČNOST TADY A TEĎ, o. p. s., Ponton, Naděje, Poradna pro ženy a dívky). Tato skupina se pravidelně setkává.

Pracovní skupina se sice nesetkává vždy v plném zastoupení, nicméně se dá říci, že se již ustálila. Z našeho pohledu svolavatele pracovní skupiny by v případě svého trvání mohla v budoucnu plodit mnoho podnětů a užitečných návrhů na významné systémové změny. Pokračování těchto tvůrčích setkání je však ohroženo, neboť svolavatelská organizace TAT se v tuto chvíli nemůže z finančních důvodů zavázat k jejich dalšímu organizování. Po ukončení projektu se bude i nadále tématu předškolního vzdělávání věnovat, nicméně koordinaci a svolávání kulatých stolů a s tím spojenou agendu nemůže jakožto NNO v budoucnosti přislíbit.

V průběhu některých jednání (s Odborem školství, mládeže a tělovýchovy – Magistrát města Plzně, se zástupkyní politické reprezentace – náměstkyní primátora pro oblast školství a sociálních věcí) vyplynulo, že zmíněné subjekty deklarují zájem se i nadále podílet na spolupráci, neboť téma předškolního vzdělávání vnímají jako důležité. Ze strany města byla předběžně přislíbena účast na případných dalších setkáních a nebrání se spolupráci v rámci problematiky předškolního vzdělávání a pomoci dětem ohrožených školním neúspěchem. Nicméně převzít celou agendu a koordinaci „kulatých stolů“ z pohledu města není možné. V tomto ohledu vidí jako vhodnějšího iniciátora neziskový sektor, jak tomu bylo doposud. Svolavatel „kulatých stolů“ SPOLEČNOST TADY A TEĎ, o. p. s. se však s tímto pohledem neztotožňuje, neboť problematika vyžaduje dlouhodobé koncepční řešení, které vyžaduje stabilitu, již neziskový sektor nemůže zaručit.

Překážky na cestě dětí z cílové skupiny do mateřských škol

Na základě prvotního průzkumu (rozhovory s ředitelkami některých plzeňských MŠ) vyplynulo, že děti z cílové skupiny navštěvují mateřské školy jen velmi málo. Pokud v průběhu září nastoupí, většinou nesetrvají, ale z mnoha důvodů docházku ukončují. Právě na tyto důvody se pracovní skupina zaměřila. Překážky, které brání některým dětem ve vstupu do mateřských škol, lze rozdělit do tří základních oblastí: a to na překážky finanční, překážky spojené s rodinnou situací a překážky v MŠ.

Překážky, které brání některým dětem ve vstupu do mateřských škol, lze rozdělit do tří základních oblastí: a to na překážky finanční, překážky spojené s rodinnou situací a překážky v MŠ.

Co se týče financí, ukázalo se, že je jen velmi málo prostoru, jak situaci řešit systémově. I když se pro většinu rodin z cílové skupiny nabízí možnost odpuštění poplatku za školné (rodiny v hmotné nouzi), u stravného tomu tak není. V případě individuálního řešení situace je možné platit za stravné průběžně, ale systémově takovou možnost nastavit nelze. Ředitelé/ředitelky MŠ tak mohou a nemusí rodičům vyjít vstříc. Jako další překážky finančního rázu popsala pracovní skupina nedostatek financí na materiální vybavení, výlety a kulturní akce a také samotnou dopravu do MŠ. Ve zmíněných oblastech se pracovní skupina dohoda na jistých řešeních – vždy s ohledem na konkrétní situaci, ale opět se nepodařilo najít cestu, jak nastavit nějakou systémovou změnu v tomto ohledu.

Vždy bude nutné řešit případy s individuálním přístupem. Jako příklad možného individuálního řešení finanční překážky uvádíme alespoň jeden probíraný případ – řešení platby za vstupní prohlídku u lékaře. Pokud se prokáže tíživá situace rodiny, je možné, aby rodiče dítěte napsali žádost o mimořádnou okamžitou pomoc. S tím jim mohou pomoci pracovníci NNO i OSPOD. V obou případech OSPOD také nabízí sepsat jako přílohu žádosti své doporučení, čímž se zvýší pravděpodobnost přidělení této dávky. K tomu je

nutné dodat, že zástupci pracovní skupiny podobné případy individuálních řešení realizují. Setkání pracovní skupiny však umožnilo tyto cesty sdílet a obohatit se o zkušenost ostatních.

Další oblastí překážek v navštěvování MŠ je rodinná situace dětí. Ze zkušeností vedoucích předškolních klubů NNO vyplynulo, že rodiče nemají dostatečné penzum informací, nebo jim zcela nerozumějí. Ač zástupci pracovní skupiny (OSPOD, NNO, MŠ i OŠMT) deklarují mnoho způsobů, jakými informace rodičům zprostředkovávají (dny otevřených dveří, informační plakáty, konzultační hodiny atd.), přesto se informace k cílové skupině vždy nedostanou. I ve chvíli, kdy se k cílové skupině informace dostanou, není jisté, že rodiče své dítě do předškolního vzdělávání přihlásí. Překážkou bývá i samotný proces přihlašování do MŠ. S touto překážkou však je potřeba také pracovat individuálně, není možné nastavit plošně šablonu, jak situaci řešit. Pracovní skupina se proto předběžně domluvila, že podle konkrétní situace rodiny je možné ji odkázat na některou z plzeňských NNO či OSPOD, podle vhodnosti. Případně, je-li rodina v péči více subjektů, je možné spolupracovat. Cestou je ovšem opět společné setkávání, sdílení informací a předávání klientů do péče odpovídajících subjektů.

Na straně rodiny pak je ještě významná překážka, kterou je plnění režimových podmínek MŠ zákonnými zástupci cílové skupiny (pravidelnost docházky, časy nástupu a odchodu, včasné platby atd.). V procesu zkompetnění rodičů a jejich větší motivování ke spolupráci již mnoho aktivit probíhá. A to jak ze stran NNO, tak i MŠ a OSPOD (adaptační dny, zápisy nanečisto, dny otevřených dveří...). A zde se opět dostáváme k potřebě individuálního řešení situace a také potřebnosti existence nějaké platformy, jakou je např. tato pracovní skupina. Provázanost nabízených služeb, vzájemná informovanost a sdílení zkušeností umožňují řešit mnohé z potíží, se kterými se zainteresované subjekty setkávají.

Ze zkušeností vedoucích předškolních klubů neziskových organizací vyplynulo, že rodiče nemají dostatečné penzum informací, nebo jim zcela nerozumějí.

Z diskuze skupiny u kulatého stolu také vyplynulo, že pouze vzácně dochází k přechodu dítěte z předškolního klubu do běžné MŠ. Případně k jeho setrvání v MŠ, když už přestoupí. Ukázalo se, že jednotlivé kluby mají odlišný režim i odlišné podmínky. Zde vstupuje do hry riziko, že předškolní klub může být pro rodiče ze sociálně vyloučeného prostředí výhodnější z důvodu nízkoprahovosti oproti běžné MŠ. V rámci podpory dětí v hladkém začlenění do vzdělávacího systému bylo shledáno užitečným, aby se zástupci plzeňských předškolních klubů (TAT, Ponton a Naděje) sešli, ujasnili si, co kdo a za jakých podmínek klientské skupině nabízí, a jak případně tuto nabídku zkorigovat. K takovému setkání s ambicí na systémové změny následně došlo. Možností, kudy se vydat je buď alespoň částečné sjednocení podmínek v klubech a pravidla, podle kterých pracovat na

přestupu dětí do MŠ, nebo větší přiblížení se režimu MŠ a ponechání dětí v klubech – zde je ale k zájmu dětí kontraproduktivní to, že by zůstaly segregovány – nebo ponechání rozdílných režimů, ale jejich vzájemná znalost a součinnost – pro které dítě je vhodný který klub – a jak který připravuje děti na přestup do školky. Důležitá by však byla pokračující spolupráce a diskuze mezi jednotlivými NNO a MŠ – aby děti do MŠ přestupovaly a nevracely se do „výhodnějších“ klubů.

Třetí oblastí překážek jsou překážky v MŠ. V tomto ohledu pracovní skupina vygenerovala problémy v oblastech:

- kapacita MŠ
- nezkušenost pedagogů (hlavně čerstvých absolventů) s cílovou skupinou (objevují se obavy, předsudky)
- často vysoký počet dětí ve třídách (není-li dítě na vstup do MŠ z rodinného prostředí připravené, je ve velkém počtu dětí problematické mu věnovat takovou individuální péči, jakou by potřebovalo)

Ve školním roce 2013/2014 nebylo uspokojeno přibližně tisíc žádostí o nástup dětí do MŠ. V roce následujícím pak 316, zároveň však bylo k 30. 9. 2014 evidováno celkem 28 volných míst.

Stran kapacity by bylo řešením vytvořit koncepci, která by se věnovala přístupnosti předškolního vzdělávání všem dětem nezávisle na demografickém vývoji. Taková koncepce by v dlouhodobém horizontu řešila naplněnost či nenaplněnost všech plzeňských školek. Ve slabších letech by mělo město mít plán na využití nevyužitých prostor a zároveň by mělo být připraveno na nárůst dětí silných ročníků. Koncepce by zajistila řešení této otázky bez ohledu na zájem či nezájem aktuální politické reprezentace.

Na potřebě takové koncepce se pracovní skupina jednohlasně neshodla. OŠMT má dostupná data o demografickém vývoji, průběžně je vyhodnocuje a podle svého názoru na situaci včas reaguje. Nicméně v loňském školním roce (2013/2014) nebylo uspokojeno přibližně 1000 žádostí o nástup dětí do MŠ. V roce letošním 316. Zároveň však bylo k 30. 9. 2014 v některých MŠ evidováno celkem 28 volných míst pro případné zájemce. OŠMT na vyžádání informuje o aktuální situaci obsazenosti jednotlivých MŠ, což mohou NNO pro své klienty využít.

V rámci zvyšování kompetentnosti čerstvých absolventů ke spolupráci s cílovou skupinou probíhá jednání s garantkou oboru učitelství pro mateřské školy z FPE ZČU. V jednání je rozšíření praxí studentů. Případná řešení této otázky zřejmě vyplynou až po ukončení tohoto projektu. Stran naplněnosti jednotlivých tříd není valná naděje na snižování počtu žáků ve třídách. Pomocí by mohly být (vyjde-li jednání s FPE) praxe studentů ve třídách, kde bude aktuálně vyšší počet žáků z cílové skupiny.

Zavedené akce

Na základě jednání „u kulatých stolů“ se podařilo nastartovat několik aktivit, které budou pokračovat i po ukončení projektu nezávisle na udržení či neudržení pracovní skupiny. Jednou z nich je systematický sběr dat zjišťující počet dětí nastupujících do první třídy, které neabsolvovaly MŠ ani žádnou jinou formu předškolního vzdělávání. Takový sběr dat se dosud nerealizoval a informace, které z něj vyplývají jsou stěžejní pro další kroky na cestě k minimalizaci počtu dětí potenciálně ohrožených školním neúspěchem. Ve spolupráci s odborem školství se podařilo vytvořit dotazník, který byl v září 2014 poprvé distribuován rodičům nastoupivších prvňáčků.

V průběhu září 2014 nastoupilo v Plzni do prvních ročníků ZŠ 1838 dětí. Ze stejného počtu distribuovaných dotazníků se jich vrátilo 1731 vyplněných. Po vyhodnocení dotazníků odborem školství se ukázalo, že žádnou formu předškolního vzdělávání neabsolvovalo 46 dětí, což je zdánlivě malé číslo. Plzeňských dětí ohrožených případným školním neúspěchem je však více. Do této skupiny totiž počítáme i děti, které nějaké předškolní vzdělávání absolvovaly, ale jen v nedostatečném rozsahu či formě.

Nedostatečným rozsahem předškolního vzdělávání je míněno, že poměrně velká část dětí, které navštěvovaly jako předškolní vzdělávání přípravné ročníky při ZŠ, se jimi zřejmě pouze „mihly“.

Nedostatečným rozsahem předškolního vzdělávání je míněno, že poměrně velká část dětí, které navštěvovaly jako předškolní vzdělávání přípravné ročníky při ZŠ, se jimi zřejmě pouze „mihly“. Navštěvování přípravného ročníku deklarují rodiče 229 dětí. Skutečný počet dětí navštěvujících přípravnou třídu ve školním roce 2013/14 dle výkazu S 4c-01 je však 86. Tzn., že zbývá 143 dětí, které buď navštěvovaly přípravný ročník jen velmi krátce, nebo ho možná nenavštěvovaly vůbec. Jsou to tedy pravděpodobně také děti potenciálně ohrožené školním neúspěchem. To už je pak skupina 189 dětí, která rozhodně není zanedbatelná. A to i za předpokladu, že její počet se sníží o nepodchycené děti, které absolvovaly cílené domácí předškolní vzdělávání.

Nedostatečnou formou pak máme na mysli některé předškolní kluby, které pro některé děti suplují funkci klasické MŠ. Ač je jejich role pro děti nezpochybnitelně přínosná, nemohou MŠ zcela nahradit při přípravě dětí na následující vzdělávací systém. V rozsahu nabízené služby to není možné. Jsou i kluby, které se rozsahem služby MŠ hodně přibližují, není to tak však ve všech případech. Jsou zřizovány subjekty s odlišným fokusem a mají proto v rámci nabízených služeb jinou prioritu. Tak některé kluby poskytují služby dětem jen některé dny v týdnu a třeba jen na několik hodin, jiné po dobu srovnatelnou s MŠ. Předškolní kluby jsou navíc provozované NNO, takže neustále hrozí jejich zaniknutí z finančních důvodů.

Dotazník, který vznikl, bude školský odbor nadále každoročně v září distribuovat mezi základní školy (a ty rodičům všech prvňáčků) a poté vyhodnocovat. Na příští školní rok se již jedná o mírných úpravách otázek dotazníku, aby došlo ke zpřesnění výsledných dat. V průběhu několika let se tak nasbírají velmi cenné informace. Je zřejmé, že se díky dotazníku nedopátráme úplně přesného počtu dětí z cílové skupiny, nicméně tím získáme jistý kvalifikovaný odhad a následně dlouhodobý přehled o tom, jakým způsobem se počet dětí potenciálně ohrožených školním neúspěchem mění (a jaké je jeho rozvržení v rámci plzeňských ZŠ). Už na základě letošního prvního vyhodnocení dat se v tomto ohledu ukázalo, že na některých ZŠ je počet dětí z cílové skupiny výrazně vyšší. Prokáže-li dotazníkové šetření i v příštím roce pokračování tohoto trendu u stejných škol, zahájí OŠMT jednání s jejich řediteli, aby společně hledali cesty, jak těmto dětem pomoci.

Další významnou aktivitou, která vznikla ze spolupráce „u kulatého stolu“ a bude dále pokračovat, jsou tzv. adaptační dny. Adaptační dny pomáhají dětem z předškolního klubu k aklimatizaci v prostředí, které je zase svým uspořádáním o krok blíže škole. Spolupráci na adaptačních dnech se podařilo navázat mezi předškolním klubem TAT a 64. MŠ a mezi předškolním klubem Naděje a 55. MŠ. Spolupráce se ukázala jako velmi přínosná pro všechny zúčastněné strany a do budoucna bychom ji rádi rozšířili ještě na další MŠ.

Spolupráce TAT a 64. MŠ vypadá konkrétně takto: Paní ředitelka MŠ zajistila předškolnímu klubu TAT pravidelnou možnost navštěvovat jednou týdně dopolední řízené aktivity (zaměřené na pohyb, zpěv, mluvený projev, grafomotoriku aj.) v jedné konkrétní třídě. Děti začnou společnou svačinou a pak se postupně zapojují do programu. Krom tohoto „běžného“ provozu se děti z předškolního klubu účastní i dalších aktivit školky, jako je např. divadlo či keramická dílna. Pro rodiče dětí z předškolního klubu dochází díky adaptačním dnům k prohloubení důvěry ke vzdělávací instituci jakou je MŠ, ale i ZŠ. Adaptační dny hodnotí jako užitečné pro své „svěřence“ i ředitelka MŠ.

Na závěr

V rámci projektu se bohužel nepodařilo uvést v život všechna vytvořená doporučení. Jedná se například o návrh koncepce plánování kapacity předškolních zařízení, kterou považujeme za důležitou. V případě existence takové koncepce by bylo jasné, jak se budou město a mateřské školy kapacitně vyrovnávat s kolísavým počtem dětí předškolního věku, a reakce na výkyvy populační křivky by pak nestála a nepadala s aktuálním politickým vedením. Jednalo by se o koncept, který by nebyl závislý na volebních výsledcích. Tento bod se však ještě možná podaří vrátit do hry díky tomu, že se celé téma předškolního vzdělávání podařilo začlenit do „Komunitního plánu rozvoje sociálních služeb města Plzně“ na období 2014–2015.

Karty potřeb a opatření

Na následujících stránkách naleznete několik kapitol, které se skládají z tzv. „karet potřeb a opatření“. Karty vznikaly v průběhu realizace projektu „Pojďte do školky!“ pro potřebu tvorby konkrétních návrhů, jaké aktivity může v dalších letech město realizovat se záměrem zpřístupnit systém předškolního vzdělávání co největšímu počtu dětí. V první fázi plánování bylo určeno pět významných faktorů, které systém předškolního vzdělávání ovlivňují ve všech městech a obcích.

Pro přehlednost jednotlivých návrhů pro konkrétní města pak byl zvolen formát těchto karet potřeb, ve kterých jsou stručně u každého z pěti faktorů identifikovány základní potřeby, popsána současná situace ve městě a vize, čeho má být dosaženo. Na karty potřeb pak navazují karty popisující navrhovaná opatření, v nichž jsou navrhovány konkrétní činnosti vedoucí k určeným cílům, postupy, realizátoři aktivit.

Karty potřeb a opatření se věnují těmto pěti faktorům ovlivňujícím situaci v předškolním vzdělávání:

- **systémová komunikace** – věnuje se zapojení jednotlivých aktérů do komunikace a výměně informací
- **sběr dat** – navrhuje způsob, jak zjistit alespoň přibližný počet dětí, které vypadávají ze systému předškolní výchovy
- **spolupráce s rodiči a dětmi** – apeluje na zapojení rodičů, kteří tvoří důležitou součást předškolní výchovy
- **dodatečné vzdělávací příležitosti** – popisuje, jak je možné využívat dalších alternativních zařízení, která poskytují dětem předškolní přípravu v případě, že tyto děti nenavštěvují běžnou mateřskou školu či přípravný ročník
- **fundraising a projektové poradenství** – věnuje se možnostem získávání financí, které by bylo možné investovat do posílení předškolní výchovy

Všechna tato navrhovaná opatření by mohla do budoucna sloužit jako inspirace při snaze zapojit do předškolního vzdělávání i ty děti, které na něj v současnosti nedosáhnou. Navrhovaná doporučení, s výjimkou „fundraisingu a projektového poradenství“, nejsou finančně náročná a vychází zejména z osobní aktivity místních významných aktérů (odbor školství, odbor sociálních věcí, vedení základních a mateřských škol, lokálních neziskových organizací, psychologicko-pedagogických poraden apod.).

Systémová komunikace

Plzeň je krajským městem disponujícím řadou institucí a orgánů zabývajících se vzděláváním. I přes hustotu tohoto síta jím stále některé děti propadávají. Jsou to děti, které jsou (nikoli vlastní vinou) od samého počátku jejich vzdělávací kariéry ohroženy školním neúspěchem. Konkrétně se jedná o děti, které vycházejí z nepodnětného prostředí a ne navštěvovaly žádnou formu předškolního vzdělávání (anebo ji navštěvovaly v nedostačném rozsahu či formě) a také o děti s odlišným mateřským jazykem.

Co je potřeba udělat proto, aby tyto děti měly možnost vyrovnat svůj nezaviněný handicap pokud možno ještě před nástupem povinné školní docházky? SPOLEČNOST TADY A TED, o.p.s. (TAT) iniciovala v Plzni vznik platformy, která by se touto problematikou zabývala a přinesla návrhy na její systémové řešení. Tuto platformu tvoří zástupci města (OŠMT, OSPOD), vzdělávacích institucí (MŠ, ZŠ, FPE) a lokálních NNO. Cílovým stavem by měl být koncept práce s rodinami s dětmi ohroženými školní neúspěšností, který bude moci město Plzeň zakomponovat do své agendy tak, aby nadále tyto děti školní neúspěšnosti uchránil.

Potřeby

Pravidelná, udržitelná setkávání státních i nestátních organizací/institucí, jež jsou zainteresovány v oblasti předškolního, základního i středního vzdělávání dětí ohrožených školním neúspěchem (OŠMT, OSPOD, zástupci plzeňských MŠ, ZŠ, FPE ZČU, zástupci lokálních NNO – TAT, Ponton, Naděje, Poradna pro ženy a dívky Plzeň...).

Možnost zapojení dalších účastníků pracovní skupiny (dle probíraných témat mohou být přizváni odborníci na dané téma).

Všichni účastníci jsou informováni o průběhu a obsahu setkání pracovní skupiny.

Zastupitelnost jednotlivých účastníků v rámci vysílající organizace (předávání informací v rámci organizace).

Informování politické reprezentace o činnosti a výstupech skupiny.

Vytvoření návrhu systémového řešení vzdělávání dětí ohrožených školním neúspěchem na úrovni města + realizace těchto aktivit.

Deklarace zájmu politické reprezentace města o tuto problematiku. Volení zástupci by se měli zajímat o fungování městem zřizovaných vzdělávacích institucí a reagovat na potřeby, které tyto instituce mají v rámci naplnění svého poslání, jímž je vzdělávat všechny děti bez ohledu na jejich rodinné, sociální zázemí nebo etnický původ.

V návaznosti na uznání důležitosti systémové komunikace k problematice dětí ohrožených školním neúspěchem politickou reprezentací města doporučujeme zavést způsob, jakým by pokračování započaté práce dále řídilo samo město.

Současný stav

Existuje pracovní skupina v rámci projektu „Pojďte do školky!“

Skupina je svolávána a vedena zástupci TAT.

V rámci „Komunitního plánu rozvoje sociálních služeb města Plzně“ se podařilo začlenit předškolní vzdělávání na období 2014–2015.

Cílový stav

S ohledem na složitost a koncepční náročnost je potřeba, aby vznikla aktivní ustálená pracovní skupina řešící tuto oblast i po skončení projektu.

Vzhledem k jasné deklaraci zájmu zástupců města o problematiku vzdělávání, včetně vzdělávání předškolního, doporučujeme, aby město pod sebe přijalo agendu spojenou s další kontinuální prací vzniklé pracovní skupiny, tj. aby pravidelně komunikovalo se zástupci všech relevantních subjektů v oblasti vzdělávání, a ve spolupráci s nimi zpracovávalo a pravidelně aktualizovalo lokální vzdělávací koncepci. Bylo zodpovědné za realizaci jednotlivých aktivit a vytvořilo podmínky pro inkluzivní vzdělávání.

Akce pro zavedení

SPOLEČNOST TADY A TEĎ, o.p.s. zajišťuje:

- pravidelná setkávání všech subjektů na konkrétním místě
- podávání informací o činnosti a dílčích výstupech pracovní skupiny zastupitelům MMP (Rada města Plzně pro sport, školství, mládež a životní prostředí, případně další)
- koordinace setkávání, svolávání, zápisy, předávání informací o průběhu realizace aktivit, harmonogram plánovaných témat
- určení termínů jednání, rezervace místa, obcerstvení, rozeslání pozvánek, vytvoření zápisů, stanovení si priorit a úkolů do příštího jednání
- průběžná aktualizace kontaktních údajů

Doporučení ze strany společnosti TAT – město Plzeň zajišťuje:

- deklaruje zájem o oblast vzdělávání
- převezme zodpovědnost za realizaci skupiny vzdělávání
- určí osobu/y zodpovědnou/é za koordinaci pracovní skupiny

Priority

- pravidelná setkávání dle harmonogramu
- účast všech zainteresovaných subjektů
- vzhledem ke vždy nejisté existenci neziskových organizací zajistit pokračování platformy pod křídly města

Sběr dat

Město Plzeň nemá funkční a ucelený systém pravidelného sběru dat zaměřený na skutečný počet dětí, které vypadávají z předškolního vzdělávání. Konkrétně se jedná o děti, které vycházejí z nepodnětného prostředí a nenavštěvovaly žádnou formu předškolní výchovy anebo ji navštěvovaly v nedostatečném rozsahu či formě a o děti s odlišným mateřským jazykem. Nejsou tudíž podklady pro možnost včasné intervence u těchto dětí. V průběhu projektu „Pojďte do školky!“ byly učiněny některé kroky směrem k systémovému sběru informací, jež by pomohly děti ohrožené školním neúspěchem včas identifikovat a tak otevřely prostor s nimi následně pracovat.

Současný stav

V letošním školním roce (2014/2015) vzrostla díky dostavbám nových budov MŠ jejich kapacita o 217 míst (z 5.103 na 5.320). To se také promítlo do počtu dětí, které do plzeňských MŠ ne/byly přijaty. Zatímco ještě v roce 2013/2014 nebylo z kapacitních důvodů přijato přibližně 1000 dětí, v tomto školním roce bylo k 30. 9. 2014 ještě 28 míst volných. Z informativní zprávy OŠMT však zároveň vyplývá, že i tak nebylo uspokojeno 316 žadatelů. Navíc počet dětí odpovídajícího věku, jejichž zákonní zástupci se o vstup do MŠ ani nepokusili (a proč) v tuto chvíli nevíme.

Doposud nebylo reálné získat přesný počet plzeňských dětí, které jsou ve věku předškolního vzdělávání a přitom žádné předškolní zařízení nenavštěvují. V průběhu září 2014 však bylo v rámci projektu „Pojďte do školky!“ iniciováno dotazníkové šetření ve všech základních školách v Plzni. Odbor školství, mládeže a tělovýchovy (dále OŠMT) následně zpracoval dotazníky a výsledky šetření poskytl SPOLEČNOSTI TADY A TEĎ.

Z dotazníkového šetření vyplynulo následující:

Ve školním roce 2014/2015 nastoupilo do plzeňských prvních tříd celkem 1838 dětí, jejichž rodiče dostali k vyplnění dotazník. Vrátilo se 1731 vyplněných dotazníků, ve kterých se objevila odpověď, že dítě neabsolvovalo žádnou formu předškolního vzdělávání celkem 46×. To však zcela neodpovídá dalším datům. Navštěvování přípravného ročníku totiž deklarují rodiče 229 dětí. Skutečný počet dětí navštěvujících přípravnou třídu ve školním roce 2013/14 dle výkazu S 4c-01 je však 86. Tzn., že zbývá 143 dětí, u kterých není jisté, jak to s jejich docházkou bylo a pravděpodobně se také jedná o děti potenciálně ohrožené školním neúspěchem.

Aby byl možný kvalifikovaný odhad dětí potenciálně ohrožených školní neúspěšností, má OŠMT v plánu dotazníkové šetření každý rok opakovat, aby bylo zřejmé, jestli se počet dětí, které žádnou formu předškolního vzdělávání neabsolvovaly, mění. OŠMT zároveň aktualizuje populační křivku dětí, které se v Plzni narodí a mají zde trvalý pobyt a pravidelně dostává od mateřských škol informace o naplněnosti zařízení.

Potřeby

- Nastavit jednotný sběr dat potřebných pro odborný odhad dětí ohrožených školním neúspěchem a využít získané informace se záměrem snížit v Plzni počet těchto dětí.
- Kromě výše zmíněných údajů vycházet i z údajů z matriky, od ČSÚ atd.
- Sledovat jednak počet dětí ohrožených školní neúspěšností, ale i demografický vývoj jako takový tak, aby bylo jasné, jaký vývoj obsazenosti/přetíženosti/nevytíženosti je možno očekávat.

Cílový stav

- Odbor školství, mládeže a tělovýchovy bude mít nastaven jednotný sběr dat potřebných pro odborný odhad dětí ohrožených školním neúspěchem. Tak bude mít od základních škol každý rok k dispozici podklady, díky kterým bude schopen kvalifikovaného odhadu počtu dětí ohrožených budoucím školním neúspěchem. Získané informace město využije se záměrem snížit tento počet v budoucích letech. A to ve spolupráci s lokálními NNO a mateřskými školami tak, aby se počet dětí nezařazených do žádné formy předškolního vzdělávání snížil, případně nezvyšoval.
- OŠMT na základě šetření každoročně vyhodnotí ty ZŠ, do kterých nastoupí větší počet žáků ohrožených školním neúspěchem, a tyto školy následně ve spolupráci se ZČU a lokálními NNO podpoří (formou vzdělávání pedagogů – jak s těmito dětmi pracovat, formou spolupráce s NNO – podpora vzdělávání v rámci rodin s těmito dětmi a formou praxí studentů učitelství pro první stupeň).
- OŠMT má koncept sledování demografického vývoje a způsobu, jak na něj reagovat s předstihem. Aby byl vždy dostatek míst pro děti v „silných“ letech a aby byla možnost využít prostor MŠ i k jiným účelům v letech „slabších“.

Akce pro zavedení

- Součinnost politické reprezentace, Odboru školství, mládeže a tělovýchovy a lokálních NNO při sledování demografického vývoje a při tvorbě konceptu reagování na populační křivku (jak zabezpečit dostatek míst v MŠ a jak tato místa využít v období jejich nadbytečnosti).

**Akce pro
zavedení**

- Ve spolupráci s Odborem školství, mládeže a tělovýchovy upravit stávající dotazník pro pravidelný sběr dat za účelem zpřesnění získávaných informací a využít tyto informace pro výpočet odborného odhadu dětí nezapojených do předškolního vzdělávání v Plzni.
- Stanovit (ideálně na Odboru školství, mládeže a tělovýchovy) osobu, která bude odpovědná za zpracování kvalifikovaného odhadu a aktualizaci údajů o vývoji tohoto trendu ve městě.
- Zjištění možností praxe studentů oboru učitelství pro první stupeň ZŠ ve vytípaných třídách s větším podílem žáků ohrožených školní neúspěšností.

**Priority,
termíny,
harmonogram**

- V prosinci 2014 byly (Odborem školství, mládeže a tělovýchovy) vyhodnoceny dotazníky a vznikl tak kvalifikovaný odhad právě nastoupivších dětí ohrožených školním neúspěchem.
- Na základě tohoto vyhodnocení se u „Kulatých stolů“ jednalo o úpravě dotazníkových otázek tak, aby poskytovaly přesnější informace o počtu dětí ohrožených školním neúspěchem.
- Výslednou podobu dotazníku bude OŠMT distribuovat každý rok do základních škol – vždy v průběhu začátku školního roku, kdy probíhají úvodní třídní schůzky.
- SPOLEČNOST TADY A TEĎ se sešla s vedoucí Odboru školství, mládeže a tělovýchovy a s náměstkyní primátora pro oblast školství a sociálních věcí. Náměstkyně byla seznámena s projektem. Byla diskutována otázka návrhu koncepce na řešení nedostatečné/nadbytečné kapacity míst v MŠ v závislosti na demografickém vývoji.

Dotazníky pro základní školy

Cíle činnosti	OŠMT bude mít každoročně přehled o počtu dětí, které žádnou formou předškolního vzdělávání neprošly, a o počtech dětí, které absolvovaly MŠ a které předškolní kluby.
Kroky k naplnění cíle	• vyhodnocení výstupů z dotazníků • úprava otázek do dotazníků na další rok • každoroční distribuce dotazníků do základních škol vždy na počátku školního roku
Intervence k zajištění činnosti	Schůzka zástupců SPOLEČNOSTI TAT a OŠMT za účelem optimalizace otázek v dotaznících.
Zahájení činnosti	Listopad 2014
Harmonogram	Listopad 2014 – zpracovávání dotazníků Leden 2015 – schůzka k upravení dotazníkových otázek Září – od září 2015 každoročně – distribuce dotazníků do škol, zpracovávání výsledků šetření Říjen – od října 2015 každoročně – schůzka pracovní skupiny – plánování, co bude vzhledem k výsledkům dotazníkového šetření potřeba
Za činnost zodpovídá	SPOLEČNOST TADY A TEĎ doporučuje pověřit osobu z Odboru školství, mládeže a tělovýchovy.
Na činnosti spolupracuje	SPOLEČNOST TAT, OŠMT, plzeňské ZŠ

Počty osob, kterých se opatření týká	Odhadem cca 200 dětí/jeden ročník
Předpokládaná rizika/ Problémová místa	Přetíženost městských úředníků, pracovníků Odboru školství, mládeže a tělovýchovy a následná případná neochota si tuto agendu mezi své povinnosti přidat.
Způsoby hodnocení kvality/ efektivity	Systém běží – dotazníky jsou distribuovány, vyhodnocovány, výsledky diskutovány v pracovní skupině, skupina reaguje na zjištěné potřeby návrhy konkrétní pomoci skupině dětí ohrožených školním neúspěchem dle aktuální situace.

Přístupnost předškolního vzdělávání všem dětem nezávisle na demografickém vývoji

Cíle činnosti	Předškolní vzdělávání je přístupné pro všechny děti i v období „silných ročníků“.
Kroky k naplnění cíle	SPOLEČNOST TADY A TEĎ doporučuje vytvořit návrh koncepce řešení otázky nedostatečné/nadbytečné kapacity míst v MŠ v závislosti na demografickém vývoji.
Intervence k zajištění činnosti	V rámci pracovní skupiny (za účasti náměstkyně primátora pro oblast školství a sociálních věcí) byla projednána možnost vytvoření návrhu koncepce řešení otázky nedostatečné/nadbytečné kapacity míst v MŠ v závislosti na demografickém vývoji.
Za činnost zodpovídá	SPOLEČNOST TAT doporučuje jako garanta přístupnosti předškolního vzdělávání OŠMT ve spolupráci s politickou reprezentací města.
Na činnosti spolupracuje	TAT, OŠMT, náměstkyně primátora pro oblast školství a sociálních věcí.
Počty osob, kterých se opatření týká	Proměnlivý, v závislosti na demografickém vývoji.
Předpokládaná rizika	V současné době se SPOLEČNOST TADY A TEĎ neshoduje s OŠMT a politickou reprezentací města na potřebnosti tvorby koncepce.
Způsoby hodnocení kvality	Předškolní vzdělávání je všem dětem v Plzni přístupné.

Spolupráce s rodiči a dětmi

V současné době (pro školní rok 2014/2015) se v Plzni podařilo navýšit v mateřských školách počet míst pro děti ve věku předškolního vzdělávání. Bylo postaveno několik nových budov – jedna v Černicích jako odloučené pracoviště Tyršovy ZŠ a MŠ, dvě jako nové pavilony 54. MŠ na Doubravce a jedna na Slovanech jako náhrada za nevyhovující prostory 80. MŠ. Navíc bylo otevřeno několik přípravných tříd při některých ZŠ. I přesto se děti ohrožené školním neúspěchem neúčastní předškolního vzdělávání tak, jak bychom považovali za vhodné. Nyní se zabýváme otázkou, co můžeme pro tyto děti a jejich rodiny udělat, aby k navštěvování předškolních zařízení měly důvěru a motivaci.

V předškolním věku se pokládají základy vztahu jedince ke vzdělávání, a přímo se tak ovlivňuje i jeho úspěšnost v následném, povinném, primárním vzdělávání, která je zase podmínkou vzdělávání dalšího. Plzeňské předškolní kluby jsou sice ve stávající situaci důležitou a užitečnou alternativou MŠ, ale nemohou pojmout všechny děti, pro něž je tato varianta schůdnější cestou. Navíc je sice režim předškolních klubů dětem bližší, ale nepřivyká je tolik na přechod na základní školu jako běžné mateřské školy. Proto vnímáme jako další cestu k zapojení ohrožených dětí motivaci jejich rodičů k podpoře dětí v přechodu z klubu do MŠ, jakmile jsou na to děti připravené. V tomto ohledu už v Plzni fungují jako motivační prvek tzv. adaptační dny či zápisy nanečisto.

Potřeby

1. Zřejmá je potřeba systémové motivace a podpory rodin, jejichž děti by mohly být ohroženy školním neúspěchem, v oblasti předškolního vzdělávání. SPOLEČNOST TADY A TEĎ doporučuje, aby garantem této potřeby bylo město Plzeň prostřednictvím Odboru školství, mládeže a tělovýchovy. Úkolem odboru by byl přehled o všech aktérech, kteří se na zapojení rodin podílejí, svolávání kulatých stolů minimálně jednou za půl roku (dle potřeby samozřejmě i častěji). Dále by se měl Odbor školství prostřednictvím obvodních OSPOD a místních NNO informovat o četnosti dětí ve věku předškolního vzdělávání ohrožených školním neúspěchem ve městě (ideální propojení intencí shora – od státu – a zdola – od NNO, potažmo od klientů).
2. Další jasnou potřebou jsou funkční adaptační nástroje, které pomohou rodinám dětí ohrožených školní neúspěšností překonat potíže spojené s nástupem do MŠ. V Plzni jsou proto realizovány předškolní kluby a adaptační dny v MŠ (na pozadí nepostradatelné Sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi). Je tedy potřeba, aby byl odpovídající počet bezprahových předškolních klubů, které mají vybudované vazby s místními MŠ a které mají zároveň provázanost s dalšími službami pro potřebné rodiny, a aby se lépe dařilo umisťování dětí do MŠ – a když ne přímo, pak alespoň do předškolních klubů a z klubů následně do běžných MŠ (což se zatím z různých důvodů příliš nedaří).
3. Analyzovat potřeby ohrožených dětí a pomáhat vytvářet předpoklady pro fungující síť odborných služeb.
4. Analyzovat potřeby MŠ (co potřebují pro úspěšné zapojení těchto dětí) a reagovat na ně.
5. Vybudovat a provozovat funkční systém podpory pro děti s odkladem školní docházky.

Současný stav

V současné době v Plzni funguje pravidelné setkávání skupiny věnující se předškolnímu vzdělávání (kulaté stoly). Kulatých stolů se účastní zástupci mateřských škol, základních škol, OSPOD, OŠMT, lokálních NNO a Pedagogické fakulty.

Odbor školství nastavil spolupráci se ZŠ za účelem získávání informací o počtu nastoupivších prvňáčků, kteří neprošli žádnou formou předškolního vzdělávání.

V Plzni fungují tři předškolní kluby pro cílovou skupinu.

Předškolní klub TAT navázal úspěšnou spolupráci s 64. MŠ na adaptačních dnech (1× týdně 2 hodiny – spokojenost z této aktivity vyjádřili všichni zainteresovaní). Předškolní klub Naděje, o. s. obdobně spolupracuje s 55. MŠ.

Současný stav

Odbor školství mládeže a tělovýchovy nabízí možnost, že ve chvíli, kdy budou mít NNO v péči dítě, které je připravené na vstup do MŠ, poskytne seznam volných míst v plzeňských MŠ, aby bylo možné vybrat pro konkrétní dítě co nejvhodnější MŠ.

Garantka studia učitelství pro MŠ na Pedagogické fakultě ZČU v Plzni řeší možnosti zapojení studentů do praxe v předškolních klubech, případně jako asistentů pedagoga v MŠ jako pomoc při integraci dětí ohrožených školním neúspěchem.

Cílový stav

SPOLEČNOST TADY A TEĎ doporučuje, aby nad řešením problematiky předškolního vzdělávání mělo garanci město Plzeň. Zástupce města by pak pravidelně jednal se zástupci všech relevantních subjektů v oblasti vzdělávání, a to buď individuálně, nebo pomocí pravidelných setkání. V rámci pracovní skupiny by byla hledána řešení konkrétních situací. Město ve spolupráci s partnery by pravidelně zpracovávalo a aktualizovalo nastavení systému cílené podpory pro rodiny.

Tzn., že cílový stav v takovém případě vypadá takto:

- 1) V oblasti předškolního vzdělávání existuje systém motivace a podpory rodin s dětmi, jež by mohly být ohroženy školním neúspěchem.
- 2) Existuje systém adaptačních nástrojů, které pomáhají všem rodičům v Plzni překonávat počáteční obtíže spojené s nástupem do školky.
- 3) Město Plzeň aktivně analyzuje potřeby ohrožených dětí a pomáhá vytvářet předpoklady pro fungující síť odborných služeb.
- 4) Je vytvořen funkční systém podpory pro děti s odkladem školní docházky.

Akce pro zavedení

- TAT jedná s relevantním zástupcem města a doporučuje, aby město Plzeň převzalo roli garanta této problematiky a určilo osobu/y zodpovědnou/é za koordinaci úkolů po květnu 2015.
- Městem pověřená osoba pak bude zajišťovat pokračování pravidelných setkávání zainteresovaných subjektů.
- OSPOD i NNO budou i nadále zvyšovat informovanost rodičů o možnostech docházky do MŠ i o službě předškolních klubů a jejich výhodách.
- Plzeňské předškolní kluby jednaly o možnosti sjednocení svých systémů fungování a jejich co největšímu přiblížení se fungování běžných mateřských škol (řešeny otázky typu: finanční participace rodičů, délka navštěvování předškolního klubu, docházka, režim...). Ze schůzky vyplynulo, že každý klub funguje

Akce pro zavedení

trochu jinak a sleduje i jiné cíle a tím každý pokrývá poptávku jiných klientů, což je vlastně dobře. Podle domluvy tedy kluby budou dál pracovat podle zaběhlých režimů, ale budou aktivněji spolupracovat s MŠ.

- Předškolní kluby ještě rozšíří spolupráci na adaptačních dnech s mateřskými školami. Tzn., jeden klub nespolupracuje pouze s jednou MŠ. K tomu v ideálním případě dojedná možnost, že bude-li dítě z klubu přecházet do kterékoli plzeňské MŠ, bude možné s ním a jeho rodiči provést adaptaci na toto konkrétní zařízení.

Priorita, termíny, harmonogram

Zvýšení počtu dětí, které přejdou z předškolního klubu do MŠ;
Zapojení politické reprezentace.

Předání koordinace jednotlivých aktivit vedoucích ke snížení počtu dětí ohrožených školním neúspěchem Odboru školství mládeže a tělovýchovy.

Realizace adaptačních aktivit.

Zvýšení počtu dětí, které přejdou z předškolního klubu do běžné mateřské školy

Cíle činnosti

Cílem této činnosti je začlenění co největšího počtu dětí ohrožených školním neúspěchem do běžného předškolního vzdělávání.

Kroky k naplnění cíle

- Zástupci předškolních klubů v Plzni se setkali a shodli na důležitosti posílení spolupráce s plzeňskými mateřskými školami – realizace adaptačních dnů a provázení dětí i jejich rodičů při přestupu žáků z předškolního klubu do klasických mateřských škol (+ monitoring toho, jak se dětem v novém prostředí daří + případná podpora mateřských škol i samotných rodin).
- Rodiče dětí navštěvujících kluby jsou informováni o užitečnosti navštěvování mateřské školy pro další vzdělávání dětí a o dostupnosti této služby pro ně.
- Je nabízena potřebná pomoc a podpora nevládních neziskových organizací, OSPODu či jiných relevantních subjektů při zařizování předškolní docházky s domlouváním návštěvy, zajištěním doprovodu při první schůzce, hledáním řešení individuálních potíží se zajištěním docházky dítěte do mateřských škol.

Zahájení činnosti

Podzim 2014

Harmonogram

Uplatnění domluvených postupů v průběhu školního roku 2014/15

Za činnost zodpovídá

SPOLEČNOST TADY A TEĎ

Na činnosti spolupracuje

Lokální NNO, MŠ

Předpokládaná rizika

Cílová skupina dětí a jejich rodiče spolupracují s předškolními kluby lépe než s MŠ. Rizikem zvýšeného tlaku na přechod dětí z klubu do MŠ po určitém čase je, že klienti s klubem přestanou spolupracovat. I přes toto riziko pokládáme za dobré to zkusit.

Způsoby hodnocení kvality/efektivity

Monitorování počtu dětí přestoupivších z předškolních klubů do MŠ a sledování, zda tyto děti MŠ po čase neopouštějí.

Zapojení politické reprezentace

Cíle činnosti	Cílem aktivity je udržitelnost snah o začlenění dětí ohrožených školním neúspěchem do předškolního vzdělávání tím, že si téma vezme za své plzeňská politická reprezentace.
Kroky k naplnění cíle	Jednání s náměstkyní primátora pro oblast školství a sociálních věcí, aby tuto iniciativu podpořila a prosazovala ji v politice města Plzně i v jednáních s Odborem školství, mládeže a tělovýchovy.
Intervence k zajištění činnosti	Jednání zástupců SPOLEČNOSTI TADY A TEĎ s náměstkyní primátora pro oblast školství a sociálních věcí.
Zahájení činnosti	Leden 2015
Za činnost zodpovídá	SPOLEČNOST TADY A TEĎ
Předpokládaná rizika	Téma nemusí politická reprezentace vyhodnotit jako svoji prioritu.
Způsoby hodnocení kvality	Evaluace

Předání koordinace jednotlivých aktivit vedoucích ke snížení počtu dětí ohrožených školním neúspěchem školnímu odboru

Cíle činnosti	Pokračování aktivit vedoucích ke snížení počtu dětí ohrožených školním neúspěchem i po skončení projektu. Předání koordinace resortu, pod který tento úkol logicky spadá.
Kroky k naplnění cíle	Jednání s náměstkyní primátora pro oblast školství a sociálních věcí a s vedoucí OŠMT.
Intervence k zajištění činnosti	Diskutování tématu na společných setkáních pracovní skupiny.
Zahájení činnosti	Leden 2015
Za činnost zodpovídá	SPOLEČNOST TADY A TEĎ
Způsoby hodnocení kvality	Evaluace

Adaptační aktivity

Cíle činnosti	Cílem aktivity je vytvoření funkčního systému adaptace, který pomáhá dětem a jejich rodičům překonávat potíže spojené s nástupem do školky a s následnou pravidelnou docházkou.
Kroky k naplnění cíle	• Rozšíření možností stávajícího nástroje – adaptačních dnů, které přibližují dětem prostředí mateřských škol – na další mateřské školy. • Doplnění adaptačních dnů dětí z předškolního klubu o aktivity, jichž by se s dětmi účastnili také rodiče. • Podpora rodin při návštěvě akcí MŠ, např. dnů otevřených dveří. • Realizace tzv. zápisů nanečisto. • Podpora pedagogů a vedení školek při vzdělávání dětí ohrožených školním neúspěchem a při komunikaci s rodinami těchto dětí. • Podpora rodičů v průběhu docházky jejich dětí do mateřských škol, např. v rámci služby SAS.
Intervence k zajištění činnosti	Prezentace nástrojů adaptačních dnů. Jednání zástupců jednotlivých předškolních klubů s řediteli vytípaných MŠ o spolupráci.
Zahájení činnosti	V průběhu školního roku 2014/2015
Harmonogram	• rozšíření adaptačních dnů – zima 2014 • vyjednávání s jednotlivými aktéry o dalších aktivitách – v průběhu roku 2015
Za činnost zodpovídá	NNO provozující předškolní kluby pro cílovou skupinu

Na činnosti spolupracuje	NNO, mateřské školy
Předpokládaná rizika	Obava mateřských škol ze zavedení nového nástroje (adaptačních aktivit), případná neochota.
Způsoby hodnocení kvality	Evaluace na základě počtu dětí, které za pomoci adaptačního nástroje nastoupily docházku v MŠ.

Dodatečné vzdělávací příležitosti

Přestože bylo po začátku školního roku 2014/2015 v plzeňských MŠ ještě 28 volných míst, stále bylo dost dětí, které žádnou formu předškolního zařízení navštěvovat nezačaly. Přitom přípravné třídy ZŠ jsou využité a předškolní kluby také – ty mají dokonce seznam dětí, jejichž rodiče by měli o docházku dítěte do klubu zájem. Z diskuze u kulatého stolu tedy vyplynula potřeba organizované součinnosti všech zúčastněných na tom, aby se děti přednostně dostávaly do běžných MŠ a nezůstávaly v předškolních klubech déle, než je pro jejich přípravu na MŠ nutné (je-li kapacita MŠ nenaplněna). Dále je vhodné, aby příslušné instituce (OSPOD, OŠMT, Odbor prevence a kriminality, PPP, MŠ, NNO) měly k dispozici přehled o všech typech předškolních zařízení a službách, které následně mohou potřebným dětem nabídnout.

Město Plzeň disponuje Katalogem sociálních služeb, který je veřejně dostupný na internetových stránkách Odboru sociálních služeb, není z něj však dostatečně zřejmé, kdo jak s naší cílovou skupinou pracuje. Ve skutečnosti sice někteří nabízejí i služby pro předškolní děti, ale nejsou to služby plnící roli předškolního vzdělavatele. Většina nabízených služeb je zaměřena buď na něco jiného než na předškolní vzdělávání (Salesiáni, mateřská centra), nebo na jinou klientelu (Motýlí miniškolka a jiné soukromé školky – ty nejsou finančně dostupné pro cílovou skupinu). Mateřská centra jsou zase zaměřená hlavně na matky na mateřské dovolené, které se zároveň podílejí na jejich samosprávě a zajišťují programy, tzn. umožňují matkám s malými dětmi vyjít z izolace, kam se celodenní péčí o dítě dostávají. Z hlediska dostupnosti služby pro cílovou skupinu a z hlediska požadavku na typ služby – poskytování předškolního vzdělávání, v Plzni v současné době širší nabídka není.

Potřeby

Monitoring počtu, kapacity a specifičnosti nabídky zařízení nabízejících dodatečné možnosti předškolního vzdělávání.

Vytvořit informační síť, díky které by se sdílely tyto aktualizované informace. Díky tomu by pracovníci zainteresovaných institucí (OSPOD, NNO, PPP aj.) mohli lépe informovat rodiče dětí, se kterými pracují, o možnostech, které jsou aktuálně k dispozici, a doporučit jim nejvhodnější variantu.

Současný stav

Alternativní možnosti předškolního vzdělávání v Plzni:

- Tři předškolní kluby (Předškolní klub Společnosti TaT, Předškolní klub plzeňského střediska spolku Naděje, Předškolní klub Ponton, o. s.)
- Přípravné třídy při ZŠ (16. ZŠ – 3 přípravné třídy, 13. ZŠ – 2 přípravné třídy, 7. ZŠ – 2 přípravné třídy, 17. ZŠ – 1 přípravná třída, Bolevecká ZŠ – 1 přípravná třída)
- Dodatečná vzdělávací příležitost (V rámci individuálního i kolektivního doučování, které TAT poskytuje, probíhá i doučování žáků prvních tříd. V těchto případech se často pracuje na znalostech, dovednostech, návycích, jež nebyly ovládnuty v době předškolního (ne)vzdělávání).

Cílový stav

Plzeň je městem zabezpečujícím nabídku předškolního vzdělávání pro všechny děti v odpovídajícím věku. Má dostatečnou kapacitu v běžných MŠ a zároveň spolupracuje s alternativními zařízeními, která pomáhají dětem ohroženým školním neúspěchem v přípravě na přechod do běžného vzdělávacího systému.

Funguje informační síť o dodatečném předškolním vzdělávání mezi relevantními osobami a subjekty (MŠ, ZŠ, PPP, OSPOD, NNO...), které dále informují rodiče dětí o možnostech a spolupracují s nimi na tom, aby se dětem potřebného vzdělání dostalo.

Akce pro zavedení

Vytvoření účelného přehledu alternativních možností předškolního vzdělávání.

Podpora stabilní pravidelné spolupráce relevantních institucí směřující k docházce dětí do jejich potřebám odpovídajících předškolních zařízení či k využití služeb zařízení poskytujících dodatečné možnosti vzdělávání.

**Priorita,
termíny,
harmonogram**

Zajištění monitoringu zařízení poskytujících dodatečné vzdělávací možnosti a vytvoření informační platformy k alternativnímu a dodatečnému předškolnímu vzdělávání.

Od ledna 2015

Zajištění aktualizace počtu, kapacity a specifičnosti nabídky zařízení pro dodatečné možnosti předškolního vzdělávání.

Cíle činnosti	Cílem je mít přehled o počtu, druhu a kapacitě zařízení reálně (nikoli formálně) poskytujících dodatečné vzdělávací příležitosti.
Kroky k naplnění cíle	• monitoring zařízení poskytujících dodatečné vzdělávací možnosti – počtu těchto zařízení, kapacity, nabídky odpovídajících služeb. • předání získaných informací a kontaktů relevantním aktérům – osobám a institucím (MŠ, ZŠ, PPP, OSPOD, NNO...).
Intervence k zajištění činnosti	Za realizaci tohoto opatření doporučujeme v ideálním případě pověřit pracovníka města – nejlépe pracovníka/pracovnici OŠMT.
Zahájení činnosti	Činnost byla zahájena v prosinci 2014.
Harmonogram	• prosinec 2014 – zahájení monitoringu zařízení poskytujících dodatečné vzdělávací možnosti v oblasti předškolního vzdělávání • následné vyhodnocení stávajících kapacit (kapacity jsou dostačující či nikoli) a informování všech relevantních aktérů
Za činnost zodpovídá	SPOLEČNOST TADY A TEĎ
Na činnosti spolupracuje	Zařízení poskytující alternativní formy předškolního vzdělávání (viz Současný stav).

Předpokládaná rizika

Plzeň je velké město, je zde hodně subjektů vstupujících do zkoumané problematiky. Orientace v těchto subjektech není snadná, mohou vznikat a zanikat (zejména NNO), stavět se k problematice nekonstantně (vliv střídání politické reprezentace na práci jednotlivých úřadů) atd.

Způsoby hodnocení kvality

Budou k dispozici všechny dostupné údaje týkající se dodatečných vzdělávacích příležitostí v rámci předškolního vzdělávání.

Vytvoření informační sítě pro sdílení aktualizovaných informací a jejich následná distribuce mezi rodiče dětí.

Cíle činnosti	Pracovníci zainteresovaných institucí (OSPOD, NNO, PPP aj.) jsou schopni informovat rodiče dětí, se kterými pracují, o možnostech, které jsou aktuálně k dispozici a doporučit jim nejvhodnější variantu.
Kroky k naplnění cíle	- Vytvoření funkčního systému předávání informací rodinám (např. v rámci zápisů do MŠ či ZŠ, pracovníky OSPOD, využití webu apod.). - Pomoc rodinám s výběrem vhodného zařízení.
Intervence k zajištění činnosti	Je potřeba jednat s relevantními aktéry a nastavit systém, jakým budou dané informace rodinám předávány.
Zahájení činnosti	Pro školní rok 2014/2015. Informace by měly být dostupné u všech zainteresovaných subjektů.
Za činnost zodpovídá	Ideálně – pověřený pracovník města.
Na činnosti spolupracuje	Zařízení poskytující alternativní formy předškolního vzdělávání (viz Současný stav), pracovníci OSPOD, PPP, učitelé v MŠ, ZŠ, rodiče.
Předpokládaná rizika	Možným rizikem je, že město tímto nepověří (z kapacitních či jiných důvodů) konkrétní odbor, případně osobu/osoby. Rodiče na nabízené služby nebudou reflektovat.
Způsoby hodnocení kvality	Informace jsou sdíleny, dostanou se k rodičům.

Fundraising a projektové poradenství

Ačkoli Plzeň nevykazuje významný počet dětí, které by propadávaly předškolním vzdělávacím systémem, měla by věnovat pozornost udržení tohoto trendu. A to i s ohledem na geografický vývoj, který naznačuje, že se otevře příležitost pro přijímání dětí, které doposud nenavštěvovaly žádnou formu předškolního vzdělávání, do běžných mateřských škol – děti ze sociokulturně vyloučeného prostředí.

Pro obce i poskytovatele služeb se v rámci Programového období 2014–2020 Evropského strukturálního a investičního fondu (ESIF) otevírá možnost fundraisovat finanční prostředky na Rovný přístup ke kvalitnímu předškolnímu, primárnímu a sekundárnímu vzdělávání. Investiční priorita 3.1 bude koncipována jako boj proti všem formám diskriminace a prosazování rovných příležitostí. Příkladem podporovaných aktivit je tvorba místních plánů pro rozvoj vzdělávání, vzdělávání pedagogických pracovníků v přístupu k dětem a žákům se SVP, vyrovnávající a podpůrná opatření (např. asistenti pedagoga), školní poradny, programy prevence školní neúspěšnosti a nedokončování docházky.

V prioritě 3.2 jde o Prevenci předčasného ukončování školní docházky, podporu rovného přístupu ke kvalitním programům předškolního rozvoje, k primárnímu a sekundárnímu vzdělávání a rovněž podpora formálního a neformálního vzdělávání. Příkladem podporovaných aktivit může být inkluzivní vzdělávání v MŠ, zvyšování kvality předškolního vzdělávání, rozvoj základních gramotností a klíčových kompetencí, odpovídající vzdělávání pedagogických pracovníků.

Pro město Plzeň se tak otevře příležitost uchopit téma předškolního vzdělávání koncepčně a systematicky ve smyslu inkluzivního vzdělávání dětí a mít jednotlivé kroky a opatření finančně zajištěny. Pro obyvatele města Plzně se tak mohou otevřít nové vzdělávací příležitosti.

Doporučení uvedená v tomto dokumentu mohou napomoci k možnosti přivést do Plzně a jejich škol finance z Evropské unie.

Potřeby

1. posílení kapacit zřizovatele při fundraisingu škol
2. vznik projektových plánů v území

Současný stav

V současnosti se základní i mateřské školy zaměřují spíše na získávání financí v rámci menších projektových výzev Odboru školství, mládeže a tělovýchovy (Magistrát města Plzně) nebo v rámci dotačních řízení Krajského úřadu Plzeňského kraje, Odboru školství, mládeže a tělovýchovy. Tyto projekty se i vzhledem k nižšímu rozpočtu, oproti možnostem ESF, cílí spíše na podporu menších aktivit škol z různých oblastí. Plzeňské školy se do Evropských strukturálních fondů hlásí se svými projekty v malé míře, což může být způsobeno administrativními požadavky ESF a zátěží administrativy škol spojenou s běžným chodem, která neumožňuje přípravu projektu a jeho podání.

Město Plzeň v roce 2005 založilo příspěvkovou organizaci Útvar koordinace evropských projektů města Plzně (ÚKEP), jehož cílem je koordinace dotačních projektů. ÚKEP se soustřeďuje především na přípravu projektů, na zpracování žádostí o dotace, na řízení a realizaci projektů a jejich následné administrativní vypořádání. Mohl by být tedy významnou podporou při zpracovávání projektů mateřských i základních škol. ÚKEP nechal vypracovat „Strategii integrovaných územních investic (ITI) Plzeňské metropolitní oblasti“, jehož jedním ze strategických cílů je „Plzeňská metropolitní oblast – Region bez bariér a rizik“. Tento cíl synergicky naplňují 3 prioritní oblasti, z nichž pro oblast vzdělávání je PO3: *Vzdělávání a zaměstnávání, sociální a zdravotní služby. „V této oblasti povede plnění specifických cílů k odstranění rizik a bariér v oblasti zaměstnávání zajištěním vyváženosti nabídky a poptávky kvalifikované i nekvalifikované pracovní síly. V dlouhodobém měřítku podpoří tuto rovnováhu dosažení dobré dostupnosti a propustnosti vzdělávání, které zaručí poptávanou kvalifikovanou pracovní sílu uplatitelnou na trhu práce a zároveň zpřístupnění vzdělávání všem specifickým skupinám potenciálních žáků a studentů. Rozvoj sociálních a zdravotních služeb nezajistí pouze obecnou prospěšnost těchto služeb, ale povede k sociální inkluzi, eliminaci sociálně patologických jevů a tím i zatraktivnění celé metropolitní oblasti. Sociální inkluze je zároveň podpořena preventivním působením dostupnosti zaměstnání a vzdělání proti sociálnímu vyloučení.“* (Strategie integrovaných územních investic (ITI) Plzeňské metropolitní oblasti, str. 60)

Cílový stav

V Plzni existují na relevantních odborech dostatečné personální a odborné kapacity zaměřené na fundraising „měkkých projektů“ pro oblast vzdělávání a na koordinaci a podporu při vyhledávání, přípravě a realizaci projektových výzev.

Školy prohlubují své znalosti a zkušenosti při získávání finančních zdrojů z operačních programů, vědí, jak tyto projekty řídit a administrovat a mají k tomu určené projektové týmy.

Akce pro zavedení

Zahájení debaty s vedením města nad možností vzniku pracovní pozice fundraisera „měkkých projektů“.

Pro přesné zjištění stavu v oblasti fundraisingu škol by bylo vhodné, aby město zpracovalo analýzu zaměřenou na zmapování zkušeností škol s přípravou a realizací projektů a zjištění jejich potřeb v této oblasti.

Priorita, termíny, harmonogram

- Existence fundraisera/koordinátora „měkkých projektů“ na roky 2014–2020.
- Vytvoření fundraisingového kalendáře pro školy a další instituce.
- Existence rámce, plánu, zásobníku projektů.
- Vzdělávání pro vedení škol i jednotlivé pedagogy v oblasti fundraisingu, představení projektových výzev a možností.

Projektové poradenství pro mateřské školy a další instituce v Plzni**Cíle činnosti**

Hlavním cílem je posílení role zřizovatele při fundraisingu škol a dalších institucí. Zřizovatel bude mít fundriaseru měkkých projektů, který bude schopen podávat projekty a v rámci poradenství podporovat MŠ, v kterých se tyto projekty budou realizovat. Dílčím cílem může být vytvoření školních projektových týmů a prohloubení znalostí a zkušeností pracovníků škol při získávání finančních zdrojů z velkých operačních programů.

Kroky k naplnění cíle

- vytvoření fundraisingového kalendáře pro školy a další instituce
- zajištění vzdělávání v oblasti fundraisingu pro vedení základních a mateřských škol, případně dalších institucí
- zajištění dostatečných odborných a personálních kapacit u zřizovatele, jež se budou věnovat fundraisingu měkkých projektů

Intervence k zajištění činnosti

Diskuze s vedením města o přínosu, který bude fundraiser/ koordinátor měkkých projektů pro město mít.

Zahájení činnosti

Březen 2015

Za činnost zodpovídá

SPOLEČNOST TADY A TEĎ, o. p. s. (zahájení debaty se zástupci města)

Na činnosti spolupracuje

Mateřské školy v Plzni, Odbor školství, mládeže a tělovýchovy, apod.

Počty osob, kterých se opatření týká	Primárně všechny děti a rodiče, mateřské školy, základní školy
Předpokládaný rozpočet na činnost	Mzdové náklady
Předpokládaná rizika	Zřizovatel nebude chtít/moci navýšit kapacity relevantního odboru o fundraisera měkkých projektů.
Způsoby hodnocení kvality	• navýšení počtu podaných a realizovaných projektových žádostí • pravidelné mapování potřeb mateřských a základních škol • rozšíření nabídky v oblasti vzdělávání ve městě Plzni

Člověk v tísni, o. p. s.
www.clovekvtisni.cz

Cheiron T, o. p. s.
www.cheiront.cz

Diakonie Českobratrské církve evangelické,
středisko Vsetín
www.diakonievsetin.cz

OBLASTNÍ CHARITA
JIHLAVA

Diecézní charita Brno –
Oblastní charita Jihlava
www.jihlava.charita.cz

SPOLEČNOST
tady a teď
Společnost Tady a teď, o. p. s.
www.tadyated.org

IQ Roma servis, o. p. s.
www.iqrs.cz

Amalthea, o. s.
www.amalthea.pardubice.cz

Občanské sdružení Salingor
www.salingor.cz

Sdružení sociálních asistentů Ostrava, o. s.
www.socialniasistence.cz

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Projekt CZ.1.07/1.2.00/43.0007 „Pojďte do školky!“ je spolufinancován
Evropským sociálním fondem a státním rozpočtem ČR.